



alpenkonvention • convention alpine
convenzione delle alpi • alpska konvencija

Tagung der Alpenkonferenz
Réunion de la Conférence alpine
Sessione della Conferenza delle Alpi
Zasedanje Alpske konference

XII

TOP / POJ / ODG / TDR

B4

SL

OL: DE

PODNEBJE IN ENERGIJA

A Poročilo predsedstva in Stalnega sekretariata

B Predlog sklepa

A Poročilo predsedstva in Stalnega sekretariata

Ker so podnebne spremembe ena ključnih tem Alpske konvencije (Večletni program dela 2011–2016, Akcijski načrt za podnebje), ji trenutno švicarsko predsedstvo namenja posebno pozornost. Na 48. seji Stalnega odbora je razprava o podnebnih spremembah potekala na podlagi uvodnih predavanj, pri tem pa je šlo za dva tematska sklopa: *prilagajanje podnebnim spremembam* in *podnebna nevtralnost*. Sledila je razprava o morebitnih izvedbenih ukrepih.

Prilaganje podnebnim spremembam

Izhodišče za razpravo na 48. seji Stalnega odbora sta bila skupaj s predstavitevami Alpska strategija za prilagajanje podnebnim spremembam na področju naravnih nesreč, ki je bila izdelana v okviru Platforme za naravne nesreče (PLANALP), in observatorij podnebnih sprememb v Pirenejih, ki je bil zgrajen v okviru pirenejske delovne skupnosti.

Osrednja točka strategije platforme PLANALP je pojem tveganja za naravne nesreče, ki je bil povod za živahne razprave. Ob tem je bilo večkrat opozorjeno, da popolne varnosti ni mogoče doseči in da bodo morali prebivalci na območju Alp živeti s preostalim tveganjem. Izziv je v vzpostavitvi aktivnega dialoga o tveganjih s prebivalci in na kraju samem ter v tem okviru razpravljati o preostalih tveganjih in njihovem obvladovanju. PLANALP šteje strategijo za izhodišče za morebitne nadaljnje sektorske strategije in kot primer navaja švicarsko nacionalno prilagoditveno politiko. V vsakem primeru je ključnega pomena analiza vmesnih področij (sinergije in konflikti) med različnimi sektorskimi politikami, v katerih je prilagajanje podnebnim spremembam pomemben dejavnik.

Primer upravljanja voda:

Ko je zaradi podnebnih sprememb pričakovati pogostejše pojavljanje visokih in nizkih voda, se na področju upravljanja voda in poplav pojavijo dodatni izzivi in konflikti. Te je mogoče obravnavati in jih reševati v okviru „dialoga o vodi“, npr. kadar je treba zaradi obilnih padavin v poletnem času uravnovesiti zahteve varstva pred visokimi vodami, da se ohrani po možnosti nizek vodostaj v akumulacijskih jezerih (zaradi znižanja gladine poplavnih vod) in željo dobaviteljev energije za povečanje akumulacije vode (zaradi proizvodnje vršne energije in umetnega snega pozimi).

Observatorij podnebnih sprememb v Pirenejih ima zelo pomembno nalogo pri zbiranju podatkov in oskrbovanju s podatki o vplivih podnebnih sprememb v Pirenejih (npr. prek Geoportala). Pireneji so namreč v primerjavi s preostalo Evropo že danes zaradi podnebnih sprememb močno prizadeto območje. Poleg tega je za regije v Pirenejih značilna manjša sposobnost prilagajanja.

Kar zadeva zbiranje podatkov, izkazuje pirenejski observatorij v primerjavi z Alpami višjo stopnjo izpopolnjenosti, saj v Alpah deloma še obstajajo pomanjkljivosti pri zbiranju podatkov, potrebnih za opazovanje sprememb, ki jih povzročajo podnebne spremembe (sestava in širjenje vrst, selitev vrst, sposobnost prilagajanja enot biotske raznovrstnosti itd.).

Primer pomanjkljive sposobnosti prilagajanja:

Zaradi dviga temperature se termofilne rastline v vedno večji meri pomikajo iz nižje ležečih vegetacijskih pasov v višje predele, tam pa izpodrivajo rastline nivalnega višinskega pasu, ki prej ali slej izgubijo zatočišče in se pomikajo dobesedno v nebo. Hitrost, s katero se odvijajo podnebne spremembe, pa je za slednje prehitra, zato se novim razmeram ne bodo sposobne uspešno prilagoditi, saj so za to preprosto prepočasne.

Konkreten primer, kako bodo podnebne spremembe v prihodnje vplivale na vinogradništvo, je izpodrivanje vinske trte. Zaradi suše in dviga temperatur za gojenje vinske trte na dnu znotraj alpskega območja dolin ni več najugodnejših življenjskih pogojev, trta pa se vedno bolj umika na gorska pobočja.

Podnebna nevtralnost

Razpravo o podnebni nevtralnosti v okviru izvrševanja sklepa AC11/ B5/2 je treba razumeti kot nadaljevanje že začete razprave (npr. na 44. seji Stalnega odbora). Predsedstvo je pri tem z razpravo na seji v St.Gallnu nameravalo doseči soglasje med pogodbenicami, da bi se končala dlje časa trajajoča razprava.

V okviru razprave je več strani poudarilo, da zadostujejo že obstoječe mednarodne obveznosti in obveznosti Skupnosti na podnebnem področju (zlasti tiste v zvezi z Okvirno konvencijo Združenih narodov o podnebnih spremembah), kakor tudi definicije o podnebni nevtralnosti. Ocenjeno je bilo, da posebna definicija Alpske konvencije v zvezi s tem področjem ni potrebna.

Doseženo je bilo skupno razumevanje podnebne nevtralnosti, tj. „da se mednarodne in nacionalne definicije ter cilji kot tudi definicije in cilji Skupnosti na področju zmanjševanja posledic in prilagajanja podnebnim spremembam uporabijo kot skupen okvir za izvajanje ukrepov, značilnih za alpski prostor.“

Projekti in izvedbeni ukrepi

Glede nadaljnjih možnosti za izvajanje Akcijskega načrta pogodbenice poudarjajo naslednje:

- v okviru Akcijskega načrta za podnebje je potrebno spodbujati ukrepe na področju varstva podnebja in prilagajanja podnebnim spremembam;
- izvedbeni ukrepi, značilni za alpsko območje, lahko pri tem prispevajo k vzpostavitvi alpskega prostora kot vzorčne regije na področju boja proti podnebnim spremembam in uresnitvi specifičnih zahtev prilagajanja podnebnim spremembam;
- ukrepi v izbranih sektorjih so dobra priložnost, da se uresničijo splošno sprejete mednarodne obveznosti in obveznosti Skupnosti;
- še zlasti so pomembni ukrepi varstva podnebja, ki spodbujajo regionalno dodano vrednost in prilaganje podnebnim spremembam.

Pri izvajanju Akcijskega načrta za podnebje je potrebno v prihodnje večjo pozornost posvetiti oblikovanju novih, za alpski prostor značilnih ukrepov, kjer bo Alpska konvencija imela

aktivno vlogo, namesto spopadanja z obstoječimi koncepti in vprašanjem njihove prenosljivosti na območje Alp. Alpska konvencija bo morala svoje naloge na področju varstva podnebja in prilagajanja podnebnim spremembam začeti opravljati optimalno. Medtem ko skrbi program Območje Alp v kapitalizacijskih projektih za učinkovitejšo uporabo znanja o podnebnju (C3-Alpe, Alpstar, Recharge Green in AlpInfoNet), se lahko Alpska konvencija v prihodnje bolj osredotočiti na svojo vlogo posrednika znanja in izkušenj ter skrbnika mrež in razvoj smernic in kampanj za varstvo podnebja in prilagajanje podnebnim spremembam v sodelovanju z regijami in občinami.

Pilotne dejavnosti na izbranih področjih delovanja

Izhodišče za razmislek so pilotni projekti, ki so bili predmet razprave na 48. seji Stalnega odbora in jih je predlagalo švicarsko predsedstvo (glej tabelo 1).

Pogodbenice vabimo, da izvedejo dejavnosti, ki so navedene v spodnji preglednici. Pri tem je potrebno upoštevati tako prilagajanje podnebnim spremembam kot varstvo podnebja.

Pilotne dejavnosti so bile izbrane tako, da upoštevajo možnost izrabe sinergij. Področja turizma, gradnje, energije in kmetijstva niso samo pomembna za varstvo podnebja, ampak se bodo morala v prihodnje tudi v večji meri prilagoditi podnebnim spremembam. Pomembno je tudi, da se možni potenciali sinergij čim prej odkrijejo in izkoristijo. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi občine, ki jih je treba zato ravno tako vključevati v pilotne dejavnosti.

Preglednica 1: Pilotne aktivnosti na področju varstva podnebja in prilagajanja podnebnim spremembam.

Področje pilotnega projekta	Pristojnosti	Dejavnosti	Utemeljitev	Časovni okvir
Turizem in podnebje: možnosti in tveganja	Analiza v okviru Četrtega poročila o stanju Alp (RSA IV).	RSA IV bo obravnaval tudi podnebne spremembe. Tako bo eno poglavje posvečeno prilagajanju podnebnim spremembam in varstvu podnebja.	Alpski turizem lahko, kar zadeva prilagajanje in zmanjševanje posledic podnebnih sprememb, zaradi svojega gospodarskega potenciala prevzame pionirsko vlogo.	Sprejetje RSA IV na 51. seji Stalnega odbora.

Podnebno nevtralne občine	DE v sodelovanju z omrežjem občin »Povezanost v Alpah«.	Informativna kampanja za senzibilizacijo in mobilizacijo alpskih občin za varstvo podnebja.	V alpskih državah je veliko občin, katerih delovanje sodi k primerom dobre prakse.	Letna skupščina omrežja občin »Povezanost v Alpah« aprila 2013 v Grassauu.
Energijsko učinkovite stavbe	CH/FL	Druga arhitekturna nagrada za energijsko učinkovito trajnostno gradnjo v Alpah.	Trajnostna gradnja ima v Alpah tradicijo (lesena gradnja, gašeno apno itd.), zato lahko alpsko območje na tem področju posreduje veliko znanja in izkušenj.	2013/14
Obnovljivi viri energije	CH	Ustanovitev platforme za energijo ob sodelovanju zunanjih ekspertov. Cilj: Identifikacija potenciala za sodelovanje na področju energetike (omrežja, obnovljivi viri energije, krajina).	V številnih državah so se odločili za izvedbo energijskega preobrata, alpski prostor se lahko zaradi različnih regionalnih potencialov uveljavi kot vzorčna regija.	Sklep o ustanovitvi platforme za energijo
Monitoring gorskih gozdov	Italijansko predsedstvo.	Prvi koraki k vzpostavitvi monitoringa gorskih gozdov.	Izvedba sklepa PC48/B5/2.	2013–2014
Kmetijstvo	Platforma za hribovsko kmetijstvo.	Za mandatno obdobje 2013-2014 Platforma trenutno preverja ali bi bilo potrebno temo energije poglobiti.	Na področju »climate farming« lahko območje Alp ponuja specifične potenciale (npr. visok delež travinja z	Mandat platforme za hribovsko kmetijstvo 2013/2014.

			ustrezno sposobnostjo vezave ogljika).	
Strategija PLANALP za oblikovalce politike	PLANALP	Strategija za prilagajanje podnebnim spremembam na področju naravnih nesreč se trenutno zaključuje.	Kratka in jedrnata strategija vsebuje pomembne izjave za občine in regije pri prilagajanju podnebnim spremembam.	Skorajšnji zaključek.
Krajine pod pritiskom	Platforma za ekološko omrežje.	Podrobnejše preučevanje vpliva energijskega preobrata na alpske krajine.	Z energijskim preobratom se za območje Alp odprejo nove možnosti; istočasno je potrebno krajine velike ekološke vrednosti zavarovati pred prekomernimi posegi.	Mandat platforme za ekološko omrežje za obdobje 2013/2014.
Projekt ALPSTAR	Partnerji ALPSTAR	Začrtati je treba pot v smeri podnebne nevtralnosti v 11-tih pilotnih regijah in s tem pomagati primerom dobrih praks k prodoru (»make best practice minimum standard«).	Pilotna študija »Podnebno nevtralne Alpe do leta 2050« zahteva, da se s pomočjo raziskave primerov dobrih praks na izbranih področjih oblikuje orientacijski okvir za politiko.	Do XIII. Alpske konference je potrebno predložiti rezultate.

Ključne točke Platforme za energijo z vidika predsedstva

Na osnovi sklepov k TDR B2 na 48. seji Stalnega odbora predsedstvo predlaga, da se obveznosti na mednarodni ravni, ravni Skupnosti in nacionalni ravni (cilji 20-20-20) na področju energije obravnavajo v okviru platforme za alpski prostor. Jedrska katastrofa v Fukušimi spomladi 2011 je nekatere alpske države vzpodbudila k razmišljanju o spremembah v okviru svojih energetske politik. Tako sta se denimo Nemčija in Švica odločili za dolgoročni izstop iz jedrske energije. Italija in Avstrija že od nekdaj ne uporabljata lastne jedrske proizvodnje električne energije.

Prehod na alternativne oblike proizvodnje električne energije pa je možen le v okviru čezmejnega usklajevanja glede **pridobivanja, shranjevanja in razdeljevanja obnovljivih virov energije**. Ugoden izhodiščni položaj alpskega prostora za pridobivanje in shranjevanje obnovljivih virov energije (zlasti vodne, sončne in biomase) je zato potrebno izkoristiti v okviru usklajene energetske politike z doprinosom za vse. Potrebno je okrepiti funkcijo alpskega prostora kot "akumulatorja Evrope". Sočasno pa je potrebno poskrbeti tudi za naravo in krajino.

Predsedstvo predlaga Alpski konferenci, da glede na te izzive ustanovi Platformo za energijo in vidi povečano potrebo po sodelovanju na naslednjih tematskih področjih:

- Konflikti interesov pri koriščenju obnovljivih virov energije (zlasti s krajino);
- Energetske raziskave v Alpah in identifikacija možnosti sodelovanja;
- Krepitev alpskega prostora v njegovi funkciji „akumulatorja“ za hranjenje obnovljivih virov energije;
- Izgradnja energetske transportne poti in omrežja na osnovi evropske mrežne arhitekture;
- Pravice koriščenja in mehanizmi za poplačilo koriščenja naravnih virov za proizvodnjo energije (npr. koncesijske pravice, plačilo ekosistemskih storitev, itd.).

Predsedstvo bo razprave o ustanovitvi Platforme za energijo na XII. Alpski konferenci in razprave v okviru Alpskega tedna (simpozij) ocenilo v sodelovanju s Stalnim sekretariatom in o tem poročalo Stalnemu odboru na njegovi 51. seji.

B Predlog sklepa

Alpska konferenca

1. se seznani s poročilom predsedstva in Stalnega sekretariata;
2. potrjuje, da so podnebne spremembe za alpski prostor pomemben izziv in zato poziva pogodbenice, da v smislu Večletnega programa dela Alpske konvencije spodbujajo izvajanje ustreznih aktivnosti;
3. je prepričana, da je spričo zmanjšanja porabe energije ter trajnostne proizvodnje in rabe energije v Alpah pomembno, da se Alpska konvencija intenzivneje ukvarja s temo energetskih infrastruktur v alpskem prostoru in njihovimi vplivi, zlasti na okolje in alpsko krajino;
4. se zaveda pomena energetske tematike v Alpah, ustanavlja platformo za energijo in prosi Stalni odbor, da na svoji 51. seji v luči razprav na XII. Alpski konferenci potrdi mandat te platforme;
5. spodbuja pogodbenice k novim pobudam na podnebnem področju. Zato pozdravlja pobudo Liechtensteina in Švice za izvedbo drugega razpisa za arhitekturno nagrado, ter informacijsko kampanjo za osveščanje in vključevanje alpskih občin v varstvo podnebja, načrtovano s strani Nemčije v sodelovanju z Omrežjem občin „Povezanost v Alpah“;
6. naproša Stalni sekretariat, da na XIII. Alpski konferenci poroča o izvedbi predlaganih dejavnosti v tabeli 1 tega dokumenta.